

**TRNAVSKÁ UNIVERZITA V TRNAVE
PRÁVNICKÁ FAKULTA**

Katedra občianskeho a obchodného práva

Spoločnosť pre súkromné právo

Trnavské právnické debaty

Predbežné posúdenie sporu a prekvapivé súdne rozhodnutia

Diskusný seminár

Dátum a čas: 22. 3. 2024, 9:00

Miesto: Budova Právnickej fakulty, Kollárova 10, Trnava, miestnosť č. 11

Prihlasovací link: [Link na google formulár](#)

Kontaktný email: jozef.zamozik@gmail.com, kristian.csach@truni.sk

CIEĽ SEMINÁRA

Seminár bude zameraný na tieto čiastkové témy:

1. Rozsah predbežného posúdenia
2. Predbežné právne posúdenie a jeho vplyv na potrebu nových skutkových tvrdení a návrhov na dokazovanie
3. Zmena predbežného posúdenia – oznamovať ju stranám?
4. Opomenutie alebo nedostatočné právne posúdenie ako odvolací a dovolací dôvod

Cieľom seminára bude snaha o zodpovedanie otázok uvedených nižšie a zhodnotiť možné varianty ich právneho posúdenia vo forme panelovej diskusie.

V paneli diskutujúcich sa zúčastnia **JUDr. Robert Šorl, PhD.**, sudca Ústavného súdu SR, **Mgr. Miroslav Hromada, Ph.D.**, z Právnickej fakulty Západočeskej univerzity v Plzni a sudca Najvyššieho súdu ČR, **JUDr. Martina Valentová**, sudkyňa Najvyššieho súdu SR a **Mgr. Jakub Obert**, sudca Mestského súdu Bratislava IV.

Priebeh a závery diskusie budú zhrnuté v príspevku zverejnenom v časopise Súkromné právo.

1. ROZSAH PREDBEŽNÉHO POSÚDENIA

Účelom predbežného posúdenia sporu je dosiahnutie predvídateľného, a nie prekvapivého, súdneho rozhodnutia. Predvídateľnosť súdneho rozhodnutia je súčasťou právnej istoty strán a garantuje aj právo strany relevantne sa v konaní vyjadriť.

Predbežné posúdenie môžeme rozdeliť na **predbežné skutkové posúdenie**, teda určenie *ktoré skutkové tvrdenia sú medzi stranami sporné, ktoré skutkové tvrdenia považuje za nesporné, ktoré dôkazy vykoná a ktoré dôkazy nevykoná* a na **predbežné právne posúdenie**, kedy súd stranám uvedie, ako sa mu predbežne vec javí po právnej stránke (§ 171 ods. 1 alebo 181 ods. 2 CSP).

V tejto súvislosti si kladieme tieto otázky:

- a) *Ako a v akom rozsahu má súd uskutočniť toto predbežné posúdenie?*
- b) *Môže alebo musí súd uskutočniť predbežné posúdenie aj s viacerými alternatívnymi možnosťami? Napríklad v konaní o zaplatenie kúpnej ceny vzniesol žalovaný námietku premlčania. Má sa súd vyjadriť predbežne len k otázke premlčania alebo aj k otázke dôvodnosti nároku vo veci samej?*
- c) *Má túto povinnosť aj odvolací súd? V praxi sa vyskytujú protichodné názory NS SR (sp. zn. 7Cdo/17/2021) a US SR (sp. zn. III. US 205/2022, bod 15 ako obiter dictum).*

Predmetom prvého bloku bude diskusia o konkrétnych príkladoch z praxe (slovenskej a českej), snaha pomenovať určité typy situácií, ktoré sa v praxi vyskytujú a nájsť spôsob ako v týchto situáciách predbežné právne posúdenie realizovať.

2. PREDBEŽNÉ PÁVNE POSÚDENIE A JEHO VPLYV NA POTREBU NOVÝCH SKUTKOVÝCH TVRDENÍ A NÁVRHOV NA DOKAZOVANIE

V tejto časti diskusného fóra sa zameriame na predbežné právne posúdenie – teda na predbežné zhodnotenie veci súdom po právnej stránke. Predbežné právne posúdenie sporu môže znamenať aj to, že súd vec vidí **právne inak ako obe strany alebo jedna zo strán**.

Túto situáciu môžeme demonštrovať na jednoduchom príklade. V spore o zaplatenie nájomného sa tak môže stať to, že súd predbežne nájomnú zmluvu vyhodnotí ako neplatnú. Nárok žalobcu sa tak bude predbežne javiť ako nárok z bezdôvodného obohatenia. Žalobca tak bude mať potrebu uviesť tvrdenia a navrhnúť dôkazy ohľadom výšky bezdôvodného obohatenia (výška obvyklého nájomného v danom čase a mieste) pre prípad, že súd vec posúdi ako bezdôvodné obohatenie.

Česká právna úprava na uvedenú situáciu reaguje v § 118a ods. 2 OSŘ: *Má-li předseda senátu za to, že věc je možné po právní stránce **posoudit jinak** než podle účastníkova právního názoru, vyzve účastníka, aby v potřebném rozsahu doplnil vylíčení rozhodných skutečností; postupuje přitom obdobně podle odstavce 1.*¹

Slovenská právna úprava uvedenú situáciu explicitne nerieši.

Žalobca má však povinnosť pravdivo a úplne opísať rozhodujúce skutočnosti a označiť dôkazy na ich preukázanie už v podanej žalobe (§ 132 ods. 1 CSP) a žalovaný má povinnosť vyjadriť sa k žalobe, uviesť rozhodujúce skutočnosti na svoju obranu a označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení vo vyjadrení k žalobe (§ 167 ods. 2 CSP). Následne sú strany pred podaním repliky a dupliky **poučené o sudcovskej koncentrácii** (§ 153 CSP), teda o povinnosti predložiť prostriedky procesného útoku a obrany **včas**.² Včasnosť posudzuje sudca (preto sudcovská koncentrácia) podľa

¹ Podľa § 118a ods. 1 OSŘ: *Ukáže-li se v průběhu jednání, že účastník nevyklíčil všechny rozhodné skutečnosti nebo že je uvedl neúplně, předseda senátu jej vyzve, aby svá tvrzení doplnil, a poučí jej, o čem má tvrzení doplnit a jaké by byly následky nesplnění této výzvy.*

² Podľa § 153 ods. 1 prvá veta CSP: *Strany sú povinné uplatniť prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany včas.*

nasledovných pravidiel (§ 153 CSP³): *i*) súd prihliada na korektné a obozretné správanie strany (či ich strana mohla predložiť už skôr) a *ii*) súd prihliada na potrebu nariadenia ďalšieho pojednávania, príp. iného úkonu.

V tejto súvislosti si kladieme otázku:

- a) *Môže strana po predbežnom právnom posúdení predložiť nové skutkové tvrdenia a nové návrhy na dokazovanie?*
- b) *Môže ich strana predložiť len v prípade, ak súd vec posúdi inak ako strana alebo aj v iných prípadoch?*

3. ZMENA PREDBEŽNÉHO POSÚDENIA – OZNAMOVAŤ JU STRANÁM?

CSP upravuje povinnosť uviesť predbežný názor na začiatku predbežného pojednania sporu alebo pojednávania. Je teda možné, že názor súdu sa v priebehu konania zmení. Táto zmena sa môže týkať aj skutkových otázok (napr. čo je sporné alebo ktorý dôkaz súd vykoná), ako aj právnych otázok (po vykonaní dokazovania súd dospeje k inému právnomu názoru).

Aj v tomto kontexte možno poukázať na povinnosť strán predkladať prostriedky procesného útoku a obrany včas.

V tejto súvislosti si kladieme tieto otázky:

- a) *Má súd povinnosť informovať strany o zmene predbežného posúdenia?*
- b) *Môže sa preto strana spoliehať na predbežné posúdenie sporu a napr. nenavrhnúť dôkaz, resp. zobrať návrh na doplnenie dokazovania spät' a po zmene posúdenia takýto dôkaz navrhnúť opätovne?*
- c) *Vytvára zmena predbežného posúdenia pre stranu možnosť použiť nové prostriedky procesného útoku a obrany? Ak áno, do akej miery?*

4. OPOMENUTIE ALEBO NEDOSTATOČNÉ PRÁVNE POSÚDENIE AKO ODVOLACÍ A DOVOLACÍ DÔVOD

Opomenutie predbežného právneho posúdenia alebo uvedenie takého právneho posúdenia, ktorý podľa strany nenaplnil svoj účel, možno charakterizovať ako nedostatok v procesnom postupe súdu.

V tejto súvislosti si kladieme tieto otázky:

- a) *Môže byť tento nedostatok odvolacím alebo dovolacím dôvodom?*
- b) *Môže byť tento nedostatok odvolacím alebo dovolacím dôvodom aj v prípade, ak strana počas konania o predbežné posúdenie nežiadala alebo jeho nedostatok alebo nedostatočný rozsah nenamietala?*

Pri odpovedi na prvú otázku môžu existovať dva názory. Podľa prvého z nich (NS SR sp. zn. 20bdo/56/2020 publikovaný ako R 60/2021⁴ a nasledovaný ďalšími rozhodnutiami⁵) nemôže ísť

³ Podľa § 152 ods. 1 druhá veta a ods. 2 CSP: (1) *Prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany nie sú uplatnené včas, ak ich strana mohla predložiť už skôr, ak by konala starostlivo so zreteľom na rýchlosť a hospodárnosť konania. (2) Na prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany, ktoré strana nepredložila včas, nemusí súd prihliadnuť, najmä ak by to vyžadovalo nariadenie ďalšieho pojednávania alebo vykonanie ďalších úkonov súdu.*

⁴ „Ani skôr vydaný platobný rozkaz nezabavuje žalobcu povinnosti predložiť všetky potrebné dôkazy na preukázanie oprávnenosti a dôvodnosti uplatneného nároku tak ako sa predpokladá ustanovením § 181 ods. 2 C. s. p.“

⁵ Možno tu nájsť dlhšiu rozhodovaciu líniu NS SR (napríklad aj uznesenie NS SR sp. zn. 7Cdo/45/2020 z 30.06.2022, sp. zn. 7Cdo/111/2020 z 30. 11. 2021, sp. zn. 10bdo/92/2018 z 20. 11. 2019), ako aj Ústavného súdu (Uznesenie Ústavného súdu SR, sp. zn. I. ÚS 643/2022-14 z 24.11.2022).

o dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP⁶ (a teda ani o odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. b) CSP – keďže ide o totožné dôvody), ide však o inú vadu konania. Iná vada konania však je len odvolací dôvod (§ 365 ods. 1 písm. d) CSP), nie je už dovolacím dôvodom.

Podľa NS SR neuvedenie predbežného posúdenia nebráni stranám v uplatňovaní ich ďalších procesných práv. A práve možnosť namietat' nedostatok právneho posúdenia v odvolacom konaní je dôvodom, pre ktorý by nemalo ísť o porušenie práva na spravodlivý proces, pretože táto vada nedosahuje túto intenzitu a jej nedostatok možno zhojiť v odvolacom konaní.⁷

Na druhej strane sa tento názor môže javiť ako nesprávny. Odhliadnuc od toho, že popiera princíp dvojinštančnosti konania, skutočnosť, či prišlo k porušeniu práva na spravodlivý proces je nezávislá od toho, či ide o dôvod, ktorý môže byť zhojený v odvolacom konaní. Pre posúdenie závažnosti odvolacieho dôvodu je rozhodujúca intenzita porušenia procesných práv strany. Z praktického hľadiska tento názor môže znižovať motiváciu súdov prvej inštancie uskutočniť predbežné posúdenie.

Pre úplnosť treba dodať, že na odvolacích súdoch existovala pred publikovaním R 60/2021 judikatórna línia, podľa ktorej pri porušení § 181 ods. 2 CSP ide o porušenie práva na spravodlivý proces.⁸ Zdá sa, že odvolacie súdy po publikácii R 60/2021 akceptovali záver, že ide o inú vadu konania.⁹

Literatúra:

1. LÖWY, A. – MITTERPACHOVÁ, J. Census per atrium legalis (predbežné právne posúdenie) ako vada konania. *Justičná revue*, 73, 2021, č. 6-7, s. 772 - 782.
2. SEDLAČKO, F.: § 181 [Prednesy strán na pojednávaní]. In: ŠTEVČEK, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 719-728.
3. ANDREJČÍK, P., Predbežné právne posúdenie vecí (návrh de lege ferenda alebo návrh na použitie). *Justičná revue*, 75, 2023, č. 3.
4. PULKRÁBEK, Z. Zákaz prekvapivého rozhodnutí: bud' – alebo. *Právní rozhledy*, 11/2019, s. 381 a nasl.
5. MAZEL, F. Právní rozhovor soudu a stran v civilním procesy. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2/2020, s. 267n.
6. LAVICKÁ, P. Komparativní pohled na materiální vedení řízení s důrazem na vymezení poučovacích povinností. *Časopis pro právní vědu a praxi*, 2017, č. 2, s. 275n.
7. PETROV KŘIVÁČKOVÁ, J. Materiální vedení sporu jako „nový“ prvek civilního sporného řízení. In: *Pocta Aleně Winterové k 80. narozeninám*. Všehrad, 2018, s. 289n.
8. NOVÁKOVÁ, J.: Soudcovský minimalizmus a právo na spravodlivý proces. In: *GÁBRIŠ, T.: Súdovské rozhodovanie. Záruky a prekážky spravodlivého procesu*. Wolters Kluwer, Bratislava 2018, s. 120 až 139.
9. AUERNIG, K. *Das Überraschungsverbot*. Wien: Verlag Österreich, 2020.

⁶ Podľa § 420 písm. f) CSP: *Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.*

⁷ LÖWY, A. – MITTERPACHOVÁ, J.: *Census per atrium legalis (predbežné právne posúdenie) ako vada konania*. *Justičná revue*, 73, 2021, č. 6-7, s. 776.

⁸ Napr. uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2Co/200/2017 z 22. 7. 2019, uznesenie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 10Co/201/2019 z 27. 2. 2020 a sp. zn. 11Co/149/2018 z 6. 5. 2019, uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17Co/364/2017 z 24. 10. 2018.

⁹ Pozri uznesenie Krajského súdu v Košiciach sp. zn. CoCsp/10/2020 z 9. 3. 2022.

VÝBER Z JUDIKATÚRY:

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 17.10.2011, sp. zn. 7 Cdo 42/2010: Občiansky súdny poriadok stojí na zásade predvídateľnosti rozhodnutí súdu. Úmyslom zákonodarcu, ako to vyplýva priamo z dôvodovej správy k zákonu č. 384/2008 Z.z. bolo v praxi zabrániť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí. Uvádza sa v nej, že účastník tak bude mať možnosť vyjadriť sa k niektorej aplikácii doposiaľ nepoužitého ustanovenia, resp. inštitútu na zistený skutkový stav. S účinnosťou od 15. októbra 2008 Občiansky súdny poriadok (zákon č. 384/2008 Z.z.) v ustanovení § 213 ods. 2 O.s.p. posilňuje právo na spravodlivý proces tým, že účastník bude môcť až po samotné rozhodnutie argumentovať a predvídať možné rozhodnutie súdu. Predvídateľné je také rozhodnutie, ktorému predchádza predvídateľný postup pri konaní a rozhodovaní. Zákon ustanovuje, že účastníci by nemali byť zaskočení možným iným právnym posúdením veci súdom bez toho, aby im bolo umožnené tvrdiť skutočnosti významné z hľadiska sudcovho právneho názoru a navrhnúť na ich preukázanie dôkazy. Rovnako by nemali byť zaskočení takým postupom súdu, ktorý nemá oporu v predvídateľnom právnom postupe súdu, ktorý nie je v súlade s procesným právom a jeho pravidlami.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21.03.2018, sp. zn. 7Cdo 1/2018: „18. Vyššie citované ustanovenie má predísť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí, vychádza z princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, ktorý je považovaný za komponent princípu právneho štátu, osobitne princípu právnej istoty.

19. O tzv. prekvapivé rozhodnutie ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, za súčasného naplnenia tej okolnosti, že proti týmto iným (odlišným) právnym záverom odvolacieho súdu, nemá strana konania možnosť vyjadrovať sa, právne argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvej inštancie, nejavili ako významné.“

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 15.08.2017, sp. zn. 9 XCdo 400/2016: V rozhodovacej praxi dovolacieho súdu (napr. sp. zn. 7 Cdo 102/2011, 2 Cdo 226/2011, 5 Cdo 46/2011) sa pod „prekvapivým rozhodnutím“ rozumie rozhodnutie v ktorom odvolací súd (na rozdiel od súdu prvého stupňa) za rozhodujúcu považoval skutočnosť, ktorú nikto netvrdil alebo nepopieral, resp. ktorá nebola predmetom posudzovania súdom prvého stupňa. Prekvapivým je rozhodnutie odvolacieho súdu nečakane založené na iných právnych záveroch než rozhodnutie súdu prvého stupňa resp. rozhodnutie, ktoré z pohľadu výsledkov konania na súde prvého stupňa je nečakane založené na iných (nových) dôvodoch, než na ktorých založil svoje rozhodnutie súd prvého stupňa a účastník konania nemal možnosť namietat' správnosť (nového) právneho záveru zaujatého až v odvolacom konaní.

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 25.10.2000, sp.zn. 5 Cdo 93/2000: „Ak v konaní o neplatnosť zmluvy odvolací súd potvrdil vyhovujúci rozsudok súdu prvého stupňa, ale neplatnosť zmluvy vyvodil z iného dôvodu, než ktorý uviedol navrhovateľ vo svojom návrhu a ktorým sa ani súd prvého stupňa nezaoberal, odňal svojím postupom odporcovi možnosť konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f) O.s.p.; odporca tak v odvolacom konaní stratil možnosť vyjadriť sa k dôvodu neplatnosti zmluvy, ktorý odvolací súd považoval za významný, ale ktorý sa v spore dovtedy neobjavil.“

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. III. ÚS 52/2019 z 1. apríla 2020: „Zo základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva aj zákaz tzv. prekvapivých rozhodnutí. O prekvapivé rozhodnutie ide aj v prípade, ak inštančne nadriadený (spravidla odvolací) súd úplne alebo podstatne zmení právne východiská, podľa ktorých bola vec dosiaľ posudzovaná, a neumožní účastníkom vyjadriť sa k tejto zmene. Typicky pôjde o zmenu právnej kvalifikácie relevantných skutkových zistení alebo rozhodujúcich skutkových okolností, a to za situácie, keď počas konania predchádzajúceho takejto zmene nemali strany pochybnosť o inej, dovtedy zvažovanej kvalifikácii (vychádzajúc z priamej informácie súdu alebo z iných podstatných skutočností). Prekvapivosť rozhodnutia môže spočívať v aplikácii právnej normy, ktorá dosiaľ v konaní nebola použitá sporovými stranami ani súdom, alebo v zmene právneho názoru súdu vyvolanej dôkazom

vykonaným alebo skutočnosťou zistenou až v odvolacom konaní, ku ktorým sa účastník nemal možnosť vyjadriť.

Posúdenie, či v danom prípade ide o prekvapivé rozhodnutie, bude vždy závisieť od konkrétnych skutkových okolností. Iba odlišná interpretácia totožného zákonného ustanovenia aplikovaného na zhodný skutkový stav nemôže spôsobiť prekvapivosť napadnutého rozhodnutia."

Uznesenie Ústavného súdu SR, sp. zn. I. ÚS 643/2022-14 zo dňa 24.11.2022: „21. Sťažovateľ v dovolaní namietal, že v dôsledku opomenutia postupu podľa § 181 ods. 2 CSP nemal možnosť uplatniť v spore prostriedky procesného útoku. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia (jeho bodu 19) je zrejmé, že najvyšší súd sa osobitne zaoberal aj spomínaným § 181 ods. 2 CSP, keď s poukazom na svoju aktuálnu rozhodovaciu činnosť (sp. zn. 7Cdo 111/2020, 10bdo 92/2018, 20bdo 56/2020) zdôraznil, že cieľom tohto ustanovenia je „... zamerať procesnú aktivitu strán na skutočnosti, ktoré sú podľa posúdenia súdu sporné, teda viesť strany už počas konania k tomu, aby dokázali predvídať rozhodnutie súdu. Okrem toho je jeho cieľom zrýchliť a zjednodušiť konanie tak, aby sa nevykonávali zbytočné dôkazy, ktoré súd nepovažuje za dôležité a nevenovala sa pozornosť bezdôvodným skutkovým tvrdeniam, ktoré sú podľa názoru súdu buď nesporné alebo právne bezvýznamné. Porušenie uvedeného ustanovenia však nelimituje stranu sporu pri realizácii jej procesných práv.“.

21.1. Najvyšší súd v dôvodoch napadnutého rozsudku neopomenul ani doterajšiu judikatúru ústavného súdu, napr. uznesenie vo veci sp. zn. IV. ÚS 16/2012, ako aj uznesenie č. k. II. ÚS 366/2018 z 11. júna 2018, v ktorom prešiel testom ústavnosti názor odvolacieho súdu, že opomenutie aplikácie § 181 ods. 2 CSP sa konvaliduje vydaním rozhodnutia vo veci samej, v ktorom súd svoje názory oznámil, a tým zhojil tento procesný nedostatok a prípadné odňatie práva na spravodlivý súdny proces stranám sporu.

22. Ústavný súd považuje za vhodné dodať, že účelom a zmyslom stanoviska súdu k skutkovým tvrdeniam a navrhovaným dôkazom a jeho predbežného právneho posúdenia veci podľa § 181 ods. 2 CSP je zefektívnenie, zrýchlenie a zjednodušenie sporového konania vrátane prevencie tzv. prekvapivých súdnych rozhodnutí. Svoju povinnosť splní súd tým, že s predmetnými závermi oboznámi osoby prítomné na prvom pojednávaní. Obligatórne určenie sporných a nesporných skutkových tvrdení, vymedzenie predmetu dokazovania a vyslovenie predbežného právneho názoru na vec má zásadný význam pre ďalší procesný postup strán v kontradiktórnom sporovom konaní. Postup súdu je pre strany a ich zástupcov na základe uvedených úkonov predvídateľný a transparentný. Súčasne je však kladený väčší dôraz na zodpovednosť strany za jej vlastnú procesnú aktivitu a za rovnako transparentné substancovanie skutkových tvrdení a dôkazných návrhov. Na tomto mieste je potrebné zdôrazniť, že súd rozhoduje na základe zisteného skutkového stavu (§ 215 ods. 1 CSP) a okrem zákonných výnimiek berie do úvahy iba skutočnosti, ktoré vyšli najavo počas konania (čl. 11 ods. 4 CSP). Sám pritom rozhodne, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná (§ 185 ods. 1 CSP) a pri zisťovaní skutkového stavu vychádza zo zhodných tvrdení strán, ak neexistuje dôvodná pochybnosť o ich pravdivosti (§ 186 ods. 2 CSP).

23. Inak povedané, ak sudca dané zákonné ustanovenie nedodrží, nemá to žiaden priamy dosah na možnosť vylúčenia strany sporu z jej procesných práv, ktoré jej Civilný sporový poriadok priznáva. Porušenie § 181 ods. 2 CSP žiadnym spôsobom nediskvalifikuje stranu sporu napríklad v práve zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, v práve zhrnúť svoje návrhy na záver pojednávania a pod. Striktné nedodržanie postupu podľa § 181 ods. 2 CSP zo strany súdu teda samo osebe nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a nie je procesnou vadou konania v zmysle § 420 písm. f) CSP.

24. Najvyšší súd v sťažovateľovej kauze zdôraznil, že súd prvej inštancie uznesením vyzval sťažovateľa, aby sa písomne vyjadril k vyjadreniu žalovanej, aby uviedol ďalšie skutočnosti a označil dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, s tým, že na neskôr predložené a označené skutočnosti a dôkazy nemusí prihliadať. Následne na pojednávaní uskutočnenom 15. júna 2017 vypočul sporové

strany, oboznámil obsah spisu, dal stranám sporu možnosť vyjadriť sa v rámci záverečných rečí a procesným uznesením vyhlásil dokazovanie za skončené. Opomenutie § 181 ods. 2 CSP teda žiadnym spôsobom nediskvalifikovalo sťažovateľa v práve zúčastniť sa na pojednávaní, robiť prednesy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, navrhovať dôkazy či v práve na záver pojednávania zhrnúť svoje návrhy a podobne. To, že okresný súd nevyslovil svoje predbežné právne posúdenie veci, nezbavilo sťažovateľa povinnosti predložiť všetky potrebné dôkazy na preukázanie oprávnenosti ním uplatneného nároku a nemalo žiaden priamy dosah na možnosť vylúčenia sťažovateľa ako strany sporu z jeho procesných práv, ktoré mu Civilný sporový poriadok priznáva.

25. K tomu je potrebné dodať, že aj v prípade, ak súd postupuje podľa § 181 ods. 2 CSP a označí určité skutkové tvrdenia ako sporné a tiež oznámi predbežné právne posúdenie veci, to ešte neznamená, že vo vzťahu k tomuto skutkovému tvrdeniu vyslovuje svoj konečný názor, a súčasne to neznamená striktnú viazanosť ním formulovaného predbežného právneho posúdenia veci, čo teda nevyhnutne podporuje záver, že ani dodržanie tohto postupu nezbavuje strany sporu povinnosti byť v spore aktívny a predkladať v ňom také dôkazy, ktoré podporujú a dokazujú nimi tvrdené skutočnosti. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti netvrdí, že by [ak mal o (ne)spornosti určitých okolností či o právnom posúdení veci pochybnosti, pozn.] sám požiadal okresný súd v priebehu konania o vyslovenie predbežného názoru, a netvrdí ani to, že by predkladal nejaké návrhy na vykonanie dokazovania, ktoré by všeobecný súd nevykonal. Ak aj súd prvej inštancie neuviedol predbežné právne posúdenie veci a v určitej fáze konania bol jeho právny názor pre sťažovateľa prekvapivý, sťažovateľ mal k dispozícii odvolanie, ktoré aj využil, a teda už ďalej nemohol argumentovať, že išlo o neodstrániteľný, resp. nenapraviteľný nedostatok zasahujúci do jeho práva na spravodlivý proces.“

Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 28. 12. 2020, sp. zn. 20bdo/56/2020 (publikované R 60/2021):

„11. K dovolateľom namietanému postupu súdu prvej inštancie v rozpore s § 181 ods. 2 C. s. p. dovolací súd uvádza, že o tom, aký bol procesný postup súdu prvej inštancie a ako prebiehalo konanie, si dovolací súd môže urobiť obraz len zo spisu. To, ako prebiehalo pojednávanie, dovolací súd zisťuje z obsahu zápisnice o pojednávaní zo dňa 09.12.2019. Z jej obsahu vyplýva, že súd na pojednávaní neoboznámil strany sporu s tým, ktoré skutkové tvrdenia považuje za sporné a nesporné, ktoré dôkazy vykoná a ktoré nevykoná a neuviedol svoje predbežné právne posúdenie veci. Zároveň však z neho vyplýva, že súd prvej inštancie vyzval strany na prípadné doplnenie návrhov na vykonanie dokazovania, na čo zhodne uviedli, že ďalšie návrhy nemajú a právny zástupca žalovaného len predložil súdu listinný dôkazový materiál, a to odborné vyjadrenie č. 8/2019 a písomné vrátenie faktúry, ktoré súd krátkou cestou doručil protistrane. V zásade platí, že postup súdu podľa § 181 ods. 2 C. s. p. je pre strany sporu a ich zástupcov na základe uvedených úkonov predvídateľný a transparentný, avšak zároveň sa kladie väčší dôraz na zodpovednosť strany za jej vlastnú procesnú aktivitu a transparentné substancovanie skutkových tvrdení a dôkazných návrhov. To, že žalobca možno aj vzhľadom na skôr vydaný platobný rozkaz predpokladal iné meritórne rozhodnutie, ho nezbavilo povinnosti predložiť všetky potrebné dôkazy na preukázanie oprávnenosti a dôvodnosti uplatneného nároku. Zároveň je potrebné zdôrazniť, že súd rozhoduje na základe zisteného skutkového stavu (§ 215 ods. 1 C. s. p.), berie do úvahy iba skutočnosti, ktoré vyšli najavo počas konania (čl. 11 ods. 4 C. s. p.) a pri zisťovaní skutkového stavu vychádza zo zhodných tvrdení strán, ak neexistuje dôvodná pochybnosť o ich pravdivosti (§ 186 ods. 2 C. s. p.). Súd pri výkone spravodlivosti nesmie byť obmedzovaný tak pôvodnými predbežnými závermi o skutkovej stránke veci, ako ani prípadným vlastným predbežným právnym posúdením.

12. Civilný sporový poriadok v ustanovení § 181 ods. 2 C. s. p. v podstatných rysoch prevzal úpravu priebehu pojednávania po prednesoch strán podľa § 118 ods. 2 O. s. p.. Podľa § 181 ods. 2 C. s. p., po úkonoch podľa odseku 1 súd určí, ktoré skutkové tvrdenia sú medzi stranami sporné, ktoré skutkové tvrdenia považuje za nesporné, ktoré dôkazy vykoná a ktoré dôkazy nevykoná. Súd tiež uvedie svoje predbežné právne posúdenie veci. To neplatí, ak tak už postupoval pri predbežnom prejednaní sporu. Ak samosudca toto zákonné ustanovenie nedodrží, nemá to žiaden priamy dosah na možnosť vylúčenia

strany sporu z jej procesných práv, ktoré jej Civilný sporový poriadok priznáva. Porušenie citovaného ustanovenia teda žiadnym spôsobom nediskvalifikuje stranu sporu napr. v práve zúčastniť sa

pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, v práve na záver pojednávania zhrnúť svoje návrhy a pod., čo napokon v prejednávanej veci vyplýva aj z obsahu zápisnice z pojednávania pred súdom prvej inštancie. Striktné nedodržanie postupu podľa § 118 ods. 2 O. s. p. (teraz § 181 ods. 2 C. s. p. – pozn. dovolacieho súdu) zo strany súdu (spočívajúce v neuvedení, ktoré právne významné skutkové tvrdenia účastníkov je možné považovať za zhodné a ktoré zostali sporné) možno hodnotiť len ako tzv. inú vadu konania, ktorou možno dovolanie v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p. odôvodniť. Existencia tejto vady sama osebe však nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a nie je procesnou vadou konania v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p. (pozri uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/167/2012 z 28. mája 2013). Dovolací súd v nadväznosti na uvedenú judikatúru uvádza, že ustanoveniu § 237 písm. f/ O. s. p. korešponduje podľa novej právnej úpravy ustanovenie § 420 písm. f/ C. s. p., pričom pojem „odňatie možnosti konať pred súdom“ sa nahradil pojmom „právo na spravodlivý proces“, čím právna úprava C. s. p. precizuje podmienky prípustnosti dovolania z dôvodu zmätočnosti.

13. Dovolateľ uviedol, že v prípade postupu súdu podľa § 181 ods. 2 C. s. p. by realizácia jej procesných práv bola iná a v konaní by navrhol a predložil ďalšie dôkazy na podporu svojich tvrdení, najmä k otázke odmietnutia prevzatia tovaru žalovaným. Teda, ak by súd prvej inštancie postupoval v súlade so zákonom a naznačil by svoje predbežné právne posúdenie veci, dovolateľ by mal možnosť preukázať dôvodnosť svojho nároku. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej aj „ÚS SR“) v týchto súvislostiach konštatoval, že § 118 ods. 2 OSP neukladá povinnosť súdu „naznačiť svoj predbežný právny názor“, ale upravuje iba povinnosti pri vedení pojednávania. Zo samotnej skutočnosti, že súd určitú okolnosť neuvedie výslovne ako spornú, nevyplýva, že by táto okolnosť bola považovaná za nespornú. Nie je zjavným cieľom § 118 ods. 2 OSP zmeniť rozloženie bremena tvrdenia či dokazovania medzi účastníkmi konania. Skutočnosť, že ani okresný súd a ani krajský súd neupozornil sťažovateľov na to, aby preukázali určitý predpoklad, na ktorý sa má viazať určitý právny následok, nemôže znamenať, že by im, slovami sťažovateľov „odopreli... možnosť splniť dôkaznú povinnosť... a následne uniesť dôkazné bremeno“. Tvrdené nepoužitie rýdzo procesného § 118 ods. 2 OSP v okolnostiach daného prípadu nemohlo predstavovať opísaný protiprávny zásah do v sťažnosti označených práv sťažovateľov (pozri uznesenie ÚS SR sp. zn. IV. ÚS 16/2012 z 12. januára 2012).

14. Dovolací súd dodáva, že cieľom § 181 ods. 2 C. s. p. je zamerať procesnú aktivitu strán na skutočnosti, ktoré sú podľa posúdenia súdu sporné, teda viesť strany už počas konania k tomu, aby dokázali predvídať rozhodnutie súdu. Okrem toho je cieľom zrýchliť a zjednodušiť konanie tak, aby sa nevykonávali zbytočné dôkazy, ktoré súd nepovažuje za dôležité a nevenovala sa pozornosť bezdôvodným skutkovým tvrdeniam, ktoré sú podľa názoru súdu buď nesporné alebo právne bezvýznamné. Porušenie uvedeného ustanovenia však nelimituje stranu sporu pri realizácii jej procesných práv. Z vyššie uvedenej judikatúry ÚS SR (sp. zn. IV. ÚS 16/2012) vyplýva, že súd až v samotnom rozhodnutí vo veci, a nie v rámci postupu podľa § 118 ods. 2 O. s. p., vyjadrí svoj definitívny právny názor týkajúci sa konkrétnej prejednávanej veci (porovnaj aj uznesenie NS SR sp. zn. 3Cdo/3/2016 z 22. marca 2017, uznesenie NS SR sp. zn. 5Cdo/211/2013 z 13. mája 2014). Na základe uvedeného dovolací súd konštatuje, že námietka dovolateľa týkajúca sa opomenutia postupu podľa § 181 ods. 2 C. s. p. zo strany súdu prvej inštancie nie je vzhľadom na ďalší priebeh konania (zápisnica z pojednávania, vykonané dokazovanie, odôvodnenie napadnutého rozhodnutia) relevantná.

Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 30.06.2022, sp. zn. 7Cdo/45/2020: „19. Najvyšší súd rovnako už uviedol, že cieľom ustanovenia § 181 ods. 2 CSP je zamerať procesnú aktivitu strán na skutočnosti, ktoré sú podľa posúdenia súdu sporné, teda viesť strany už počas konania k tomu, aby dokázali predvídať rozhodnutie súdu. Okrem toho je jeho cieľom zrýchliť a zjednodušiť konanie tak, aby sa nevykonávali zbytočné dôkazy, ktoré súd nepovažuje za dôležité a nevenovala sa pozornosť bezdôvodným skutkovým tvrdeniam, ktoré sú podľa názoru súdu buď nesporné alebo právne bezvýznamné. Porušenie uvedeného ustanovenia však nelimituje stranu sporu pri realizácii jej procesných práv (7Cdo/111/2020, 10bdo/92/2018, 20bdo/56/2020). V uznesení sp. zn. 4Cdo/167/2012 z 28. mája 2013 najvyšší súd uviedol, že striktné nedodržanie postupu podľa § 118 ods. 2 OSP zo

strany súdu (spočívajúce v neuvedení, ktoré právne významné skutkové tvrdenia účastníkov je možné považovať za zhodné a ktoré zostali sporné) možno hodnotiť len ako tzv. inú vadu konania, ktorá sama osebe nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a nie je procesnou vadou konania v zmysle § 237 písm. f/ OSP (teraz § 420 písm. f/ CSP). Z judikatúry ÚS SR (sp. zn. IV. ÚS 16/2012) vyplýva, že súd až v samotnom rozhodnutí vo veci, a nie v rámci postupu podľa ustanovenia § 118 ods. 2 OSP (predchádzajúca procesná úprava), vyjadrí svoj definitívny právny názor týkajúci sa konkrétnej prejednávanej veci. Podobne ústavný súd vo veci sp. zn. II. ÚS 366/2018 odmietol ústavnú sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú, keď ani v ďalej uvedenom právnom závere Krajského súdu v Prešove nezistil porušenie namietaných práv. „Je pravdou, že prvoinštančný súd nepostupoval podľa § 181 ods. 2 CSP. Prvoinštančný súd neuviedol stranám sporu počas konania ... ktoré skutkové tvrdenia sú medzi stranami sporné, ktoré súd považuje za nesporné, ktoré dôkazy vykoná a ktoré nevykoná a taktiež neuviedol svoje predbežné právne posúdenie veci. Opomenutie aplikácie § 181 ods. 2 CSP vydaním rozhodnutia vo veci samej sa konvaliduje. V rozhodnutí o veci samej prvoinštančný súd svoje názory oznámil a tým zhojil tento procesný nedostatok a prípadné odňatie práva na spravodlivý súdny proces stranám sporu. Preto tento dôvod odvolací súd nepovažuje za dôvod, pre ktorý by bolo potrebné napadnutý rozsudok prvoinštančného súdu zrušiť a vrátiť na ďalšie konanie" (rozhodnutie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 17Co/7/2017 z 23. januára 2018).“

Rozsudok ESLP vo veci Čeppek v. Česká republika, no. 9815/10, zo dňa 05.09.2013: „Vnitrostátní soud musí velmi pečlivě postupovat tam, kde se ve sporu objeví nečekaný obrat, zvláště pokud se jedná o otázku, o níž mu přísluší rozhodnout diskrečně. Zásada kontradiktornosti vyžaduje, aby soudy nezakládaly svá rozhodnutí na skutkových nebo právních otázkách, které nebyly projednány během soudního řízení a způsobily takový obrat, že ho nemohl předpokládat ani bdělý účastník.“

Rozsudok ESLP vo veci Liga Portuguesa De Futebol Profissional c. Portugalsko, no. 4687/11, zo dňa 17.10.2016: „Pour le Gouvernement, la circonstance que le moyen retenu n'ait pas été soumis à la contradiction peut se justifier par l'idée que celui-ci faisait déjà partie du débat, au vu de l'ampleur de la question d'inconstitutionnalité soulevée. La Cour observe que la question d'une inconstitutionnalité en raison de la compétence (inconstitutionnalité « organique ») n'avait jamais été discutée au cours de la procédure avant l'arrêt du 7 mars 2007. Elle considère par conséquent que même si un avocat averti pouvait envisager la possibilité pour la Cour suprême d'appréhender l'affaire sous cet angle, il pouvait légitimement s'attendre à être, en pareil cas, explicitement invité à prendre position sur ce point, conformément à l'article 3 § 3 du code de procédure civile ; et cela d'autant plus lorsque, comme en l'espèce, l'enjeu de l'affaire n'était pas négligeable et la question pouvait prêter à controverse (Clinique des Acacias et autres, précité, § 41).“

62. En l'occurrence, force est de conclure que l'absence de notification à la requérante de la substitution de motifs envisagée par la Cour suprême l'a « prise au dépourvu » (Clinique des Acacias et autres, précité, § 43). Partant, il y a eu violation de l'article 6 § 1 de la Convention sur ce point.“

Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. I.ÚS 1555/23, zo dňa 19.09.2023: „Pokud odvolací soud účastníkům řízení před vydáním rozhodnutí nekomunikoval informaci, že dospěl k jinému právnímu názoru, než jaký byl zastáván v předchozím řízení či předestřen v odvolání, pak stěžovatel nedostal možnost přesvědčit odvolací soud o svém právním názoru a tímto postupem odvolacího soudu bylo porušeno právo stěžovatele vyjádřit se k prováděným důkazům zaručené v čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, jakož i jeho právo na soudní ochranu zaručené v čl. 36 odst. 1 Listiny. Povinnost odvolacího soudu informovat účastníky řízení o možnosti odlišného právního hodnocení je ještě naléhavější v situaci, pokud se v důsledku nového právního hodnocení odvolacího soudu významně změní právní postavení účastníka řízení. Rovněž je tato povinnost soudu o to více žádoucí v procesní situaci, v níž po přijetí rozhodnutí odvolacího soudu již stěžovatel nemá další procesní nástroj, kterým by mohl své argumenty uplatnit.“

Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. IV. ÚS 1247/20, zo dňa 01.09.2020: „...Z práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny plyne mimo jiné i zákaz tzv. překvapivých rozhodnutí. Podle judikatury Ústavního soudu jde o překvapivé rozhodnutí mimo jiné tehdy, nedostanou-li účastníci řízení

příležitost vyjádřit se k odlišnému hodnocení důkazů nebo k odlišnému právnímu hodnocení. Zákaz překvapivých rozhodnutí neznámá, že by účastníci řízení měli vždy znát závěry soudu ještě předtím, než soud vynese rozhodnutí. Znamená však, že účastníci řízení musí mít možnost účinně argumentovat ke všem otázkám, na jejichž řešení bude rozhodnutí soudu spočívat. Účastníkům řízení by mělo být zřejmé, které otázky jsou pro řešení věci relevantní, ať už jde o otázky skutkové nebo právní.... Rozhodující soud nepochybně není povinen sdělovat účastníkům řízení svůj předběžný hodnotící úsudek o důkazu plynoucím z provedeného důkazního prostředku, neboť takový je povinen uvést až v odůvodnění svého rozhodnutí. Je však třeba trvat na tom, aby každý důkazní prostředek řádně provedl."

Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. I.ÚS 2872/18, zo dňa 23.07.2019: Pokud soud v řízení o náhradě škody za nesprávný úřední postup poté, co v jeho průběhu dojde ke změně judikatury Nejvyššího soudu, nepoučí účastníka ve smyslu § 118a o. s. ř. konkrétně o povinnosti tvrdit a prokazovat ty skutkové okolnosti, které z hlediska hypotézy použité hmotněprávní úpravy mohou přivodit příznivé rozhodnutí ve věci, poruší práva účastníka zaručená čl. 36 odst. 1 a 36 odst. 3 Listiny základních práv a svobod.

Rozsudok Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 1037/2009 zo dňa 16.12.2010: „Zákon (žádné ustanovení zákona) soudu neukládá, aby sdělil účastníkům svůj názor, jak věc hodlá rozhodnout, aby s nimi svůj zamýšlený názor (předem) konzultoval nebo aby jim umožnil uplatnit něco jiného (pro případ, že by se ukázalo, že dosavadní nárok nemůže obstát).“

Rozsudok Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 32 Cdo 4182/2016 zo dňa 28.08.2018: Učinil-li žalovaný právní úkon směřující k započtení až poté, co nastaly účinky koncentrace řízení podle § 118b odst. 1 o. s. ř., nebrání koncentrace řízení tomu, aby soud přihlédl k existenci započtené vzájemné pohledávky, která měla vzniknout a stát se splatnou před koncentrací řízení, a k označeným důkazům, i když nebyla existence této pohledávky tvrzena a důkazy k ní nebyly navrženy již před koncentrací.

VÝBER Z PRÁVNÝCH PREDPISOV:

Civilný sporový poriadok:

§ 153 ods. 1 a 2 CSP: „(1) Strany sú povinné uplatniť prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany včas. Prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany nie sú uplatnené včas, ak ich strana mohla predložiť už skôr, ak by konala starostlivo so zreteľom na rýchlosť a hospodárnosť konania.

(2) Na prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany, ktoré strana nepredložila včas, nemusí súd prihliadnuť, najmä ak by to vyžadovalo nariadenie ďalšieho pojednávania alebo vykonanie ďalších úkonov súdu.“

§ 171 ods. 2 CSP: Ak sa spor nepodarilo vyriešiť zmierom, súd uloží stranám povinnosti potrebné na dosiahnutie účelu konania, najmä v súvislosti s prípravou pojednávania. Zároveň určí, ktoré skutkové tvrdenia sú medzi stranami sporné, ktoré skutkové tvrdenia považuje za nesporné, ktoré dôkazy vykoná a ktoré dôkazy nevykoná. Súd tiež uvedie svoje predbežné právne posúdenie veci a predpokladaný termín pojednávania.

§ 181 ods. 2 CSP: „Po úkonoch podľa odseku 1 súd určí, ktoré skutkové tvrdenia sú medzi stranami sporné, ktoré skutkové tvrdenia považuje za nesporné, ktoré dôkazy vykoná a ktoré dôkazy nevykoná. Súd tiež uvedie svoje predbežné právne posúdenie veci. To neplatí, ak tak už postupoval pri predbežnom prejednaní sporu.“

§ 181 ods. 4 CSP: „Ak strana alebo jej zástupca nie sú schopní predniesť podstatné a rozhodujúce skutkové tvrdenia a označiť alebo predložiť dôkazy na ich preukázanie, súd im môže určiť lehotu

na dodatočné splnenie tejto povinnosti. Po márnom uplynutí tejto lehoty nemusí súd na tieto skutkové tvrdenia a dôkazné návrhy prihliadať. Tým nie sú dotknuté ustanovenia § 153 a 154.“

Občanský soudní řád:

§ 99 ods. 1 OSŘ: Připouští-li to povaha věci, mohou účastníci skončit řízení soudním smírem. Soud usiluje o smír mezi účastníky; při pokusu o smír předseda senátu zejména s účastníky probere věc, upozorní je na právní úpravu a na stanoviska Nejvyššího soudu a rozhodnutí uveřejněná ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek týkající se věci a podle okolností případu jim doporučí možnosti smírného vyřešení sporu. Je-li to s ohledem na povahu věci vhodné, upozorní předseda senátu účastníky rovněž na možnost využití mediace podle zákona o mediaci nebo sociálního poradenství podle zákona o sociálních službách.

§ 114c ods. 5 OSŘ: Před skončením přípravného jednání předseda senátu poučí přítomné účastníky o tom, že ke skutečnostem uvedeným a k důkazům označeným po skončení přípravného jednání, popřípadě po uplynutí lhůty podle odstavce 4 věty druhé, může být přihlédnuto jen za podmínek uvedených v § 118b odst. 1.

§ 118 ods. 2 OSŘ: Po provedení úkonů podle odstavce 1 předseda senátu sdělí výsledky přípravy jednání a podle dosavadních výsledků řízení uvede, která právně významná skutková tvrzení účastníků lze považovat za shodná, která právně významná skutková tvrzení zůstala sporná a které z dosud navržených důkazů budou provedeny, popřípadě které důkazy soud provede, i když je účastníci nenavrhli.

§ 118a OSŘ: (1) Ukáže-li se v průběhu jednání, že účastník nevyklíčil všechny rozhodné skutečnosti nebo že je uvedl neúplně, předseda senátu jej vyzve, aby svá tvrzení doplnil, a poučí jej, o čem má tvrzení doplnit a jaké by byly následky nesplnění této výzvy.

(2) Má-li předseda senátu za to, že věc je možné po právní stránce posoudit jinak než podle účastníkovy právního názoru, vyzve účastníka, aby v potřebném rozsahu doplnil vylíčení rozhodných skutečností; postupuje přitom obdobně podle odstavce 1.

(3) Zjistí-li předseda senátu v průběhu jednání, že účastník dosud nenavrhł důkazy potřebné k prokázání všech svých sporných tvrzení, vyzve jej, aby tyto důkazy označil bez zbytečného odkladu, a poučí jej o následcích nesplnění této výzvy.

§ 118b ods. 1 OSŘ: Ve věcech, v nichž byla provedena příprava jednání podle § 114c, mohou účastníci uvést rozhodné skutečnosti o věci samé a označit důkazy k jejich prokázání jen do skončení přípravného jednání, popřípadě do uplynutí lhůty, která jim byla poskytnuta k doplnění tvrzení o skutečnostech významných pro věc, k podání návrhů na provedení důkazů nebo ke splnění dalších procesních povinností (§ 114c odst. 4). Pokud nebyla provedena příprava jednání podle § 114c, mohou účastníci uvést rozhodné skutečnosti o věci samé a označit důkazy k jejich prokázání jen do skončení prvního jednání, popřípadě do uplynutí lhůty, která byla účastníkům poskytnuta k doplnění tvrzení o skutečnostech významných pro věc, k podání návrhů na provedení důkazů nebo ke splnění dalších procesních povinností. K později uvedeným skutečnostem a označeným důkazům smí soud přihlédnout, jen jde-li o skutečnosti nebo důkazy, jimiž má být zpochybněna věrohodnost provedených důkazních prostředků, které nastaly po přípravném, a nebylo-li provedeno, po prvním jednání nebo které účastník nemohl bez své viny včas uvést, jakož i ke skutečnostem nebo důkazům, které účastníci uvedli poté, co byl některý z nich vyzván k doplnění rozhodujících skutečností podle § 118a odst. 1 až 3.